

Aangeboren vs. aangeleerd gedrag

Aangeboren gedrag:

Aangeboren gedrag is gedrag dat we vertonen omdat het in onze genen zit. Het is ons niet aangeleerd. Het is dus gedrag dat we vanaf de geboorte meegekregen hebben en zelfs erfelijk is. Er zijn verschillende soorten aangeboren gedrag:

- Reflex
- Instinct
- Kinesis (=ongerichte reactie op prikkel)
- Taxis (=zeer gerichte reactie op prikkel)

Voorbeeld 1:

Een baby huilt wanneer hij honger heeft of als er iets anders aan de hand is. Niemand heeft een baby ooit geleerd om te huilen, het gedrag is aangeboren. Ik denk dat dit een concreet voorbeeld is want ze zijn nog geen seconde uit de buik en beginnen dan al te wenen.

Voorbeeld 2:

Blijkbaar is onze gezichtsmimiek ook aangeboren. Iedereen heeft dezelfde mimiek voor elk gevoel. Zelfs blindgeboren kinderen, die nooit de kans gehad hebben om dit aan te leren, vertonen hetzelfde aangeboren gedrag.

Voorbeeld 3:

Spergedrag bij vogels is ook een voorbeeld van aangeboren gedrag. Jonge vogeltjes openen automatisch hun bek als ze honger hebben. Dit wordt veroorzaakt door een sleutelprikkel, een prikkel die telkens dezelfde reactie geeft.

Voorbeeld 4:

Het rollen in de modder, is een aangeboren gedrag van varkens.

Voorbeeld 5:

Een pasgeborene baby kan zwemmen! Niemand heeft het hen ooit aangeleerd, het is hun overlevingsdrang dat voor deze reflex zorgt. Na 6 maanden verleren ze het wel en moeten ze het over een paar jaar opnieuw leren.

Aangeleerd gedrag:

Gedrag dat we pas vertonen nadat het ons aangeleerd is. We verkrijgen dit gedrag pas na verschillende leerprocessen. Ook hier zijn er verschillende manieren van aangeleerd gedrag zoals:

- Gewenning (= bepaalde reactie op prikkel wordt afgeleerd bij herhaling van die prikkel)
- Imitatie (=nadoen)
- Inprenting (= wordt geleerd in een bepaalde korte levensperiode)
- Inzicht (=eerder geleerd inzicht gebruiken)
- Trial and error (=net zolang proberen totdat het lukt)
- Motorisch leren (=spierbeheersing)
- Moderne/operante conditionering (=onnatuurlijk gedrag aanleren door beloning en straf)
- Klassieke conditionering (=opvoeden, natuurlijk gedrag aanleren door beloning en straf)

Voorbeeld 1;

Wanneer vogels voor het eerst een vogelverschrikker zien, schrikken ze ook echt. Na een paar keer, raken ze het gewoon en schrikken ze een niet meer van. Dit is een heel duidelijk voorbeeld van gewenning want ze leren de schrik af.

Voorbeeld 2:

Kinderen worden normaal gezien door hun ouders manieren aangeleerd en worden berispt als ze deze niet houden. Na een tijd houden ze automatisch hun manieren omdat ze niet berispt willen worden. Dit is een voorbeeld van klassieke conditionering.

Voorbeeld 3:

Bij het leren schrijven, schrijven we in het begin vaak onze letters in spiegelbeeld. Door te blijven oefenen en blijven te proberen, leren we ze toch juist te schrijven. Ik denk dat dit voorbeeld valt onder het type trial and error.

Voorbeeld 4:

Honden worden aangeleerd om te gaan zitten of liggen. Als ze daarin slagen krijgen ze vaak een beloning.

Voorbeeld 5:

Jonge vogels leren het gezang van hun soort door naar het gezang van hun ouders te luisteren. Dit is een voorbeeld van imitatie.

Bronnen:

<https://biologiepagina.nl/Havo4/N1Gedrag/leerprocestype.htm>

<https://www.minime.nl/artikelen/849/kunnen-babys-onderwater-zwemmen>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Ethologie#Aangeboren_gedrag

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Spergedrag>

Laatst geraadpleegd op 02/06/2018